

ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی حسابداری مدیریت در ایران: از دیدگاه اساتید و دانشجویان این رشته

زهرا دیانتي دیلمی^۱ ✉
مرجان بابایی بیدهندي^۲
حسین عباسیان^۳

تاریخ دریافت: ۱۴۰۰/۰۵/۲۷ تاریخ پذیرش: ۱۴۰۰/۰۷/۲۱

چکیده

هدف پژوهش حاضر ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در ایران با استفاده از عناصر ۹ گانه برنامه درسی در الگوی فرانسیس کلاین (۱۹۹۱) است. نمونه آماری این تحقیق شامل ۳۰۰ نفر از دانشجویان از ترم سوم تا فارغ التحصیلان رشته حسابداری مدیریت است که به روش انتساب متناسب در نمونه گیری تصادفی طبقه ای انتخاب شده اند و ۴۶ نفر از مدرسین رشته حسابداری مدیریت که به روش هدفمند انتخاب شده‌اند. نتایج پژوهش نشان می‌دهد از دیدگاه اساتید، در برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت عناصر هدف، فعالیت‌های یادگیری و گروه‌بندی در سطح نامطلوب؛ عناصر محتوا، راهبردهای تدریس، زمان، ارزشیابی و مواد و منابع آموزشی در سطح متوسط و عنصر مکان نیز در سطح مطلوب قرار دارد. از دید دانشجویان نیز عناصر گروه‌بندی، مواد و منابع آموزشی در سطح متوسط و مابقی عناصر در سطح مطلوب قرار دارند.

واژه‌های کلیدی: ارزشیابی درونی، برنامه درسی، ارزشیابی کیفیت، حسابداری مدیریت.

^۱ دانشیار دانشکده علوم مالی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. (نویسنده مسئول): dianati@khu.ac.ir
^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد حسابداری، دانشکده علوم مالی، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. marjan.babayee72@gmail.com
^۳ استادیار گروه مدیریت آموزشی، دانشکده مدیریت، دانشگاه خوارزمی، تهران، ایران. h_abbasian@khu.ac.ir

۱- مقدمه

متخصصان و دانشگاهیان حسابداری از زمانی که دو مقاله (مقاله منتشره توسط انجمن حسابداری آمریکا (AAA) در سال ۱۹۸۶ و مقاله آرتور اندرسون و همکاران در سال ۱۹۸۹) انتشار یافتند، تحلیل و نقد برنامه‌های درسی حسابداری را شروع کردند؛ چرا که در هر دو مقاله به بیان نگرانی‌هایی درمورد آموزش حسابداری پرداخته شده بود و نتایج حاکی از آن بود که بدون توجه به لزوم ایجاد تغییرات گسترده در آموزش حسابداری، حسابداران آینده آمادگی لازم برای تامین نیازهای درحال ظهور تجارت را دریافت نخواهند کرد و فقدان بحث درمورد تدریس و برنامه درسی، مانع قابل توجهی برای تغییر بسیاری از مریبان حسابداری به حساب می‌آید (آینزورت، ۲۰۰۱). در همین راستا، در دهه ۱۹۹۰ کمیسیون تغییر آموزش حسابداری اعلام کرد تحولات در محیط تجاری از جمله استفاده گسترده از ابزارهای ارتباطی باعث بازتعریف نقش حسابداران از ارائه دهندگان اطلاعات حسابداری به تصمیم‌گیرندگان، مشاوران تجاری و تحلیل‌گران شده است و همچنین از آن‌ها انتظار می‌رود توانایی کنترل و مدیریت موثر پروژه‌های چند بعدی و چند مرحله‌ای را داشته باشند (اهدایت، ۲۰۰۸).

با توجه به این‌که پایه و اساس هر سازمان آموزشی برنامه‌درسی آن است توجه و بررسی مداوم برنامه‌های درسی ضرورت ویژه‌ای پیدا می‌کند (چنگیز و اقبالی، ۱۳۹۵). لذا برنامه‌های درسی بعنوان مهم‌ترین درون داد نظام دانشگاهی باید برای برآورده ساختن نیازها و همگامی با تحولات روز جامعه مناسب باشند تا بتوانند به نظام دانشگاهی در ایفای نقش مهم خود جهت توسعه پایدار و همه جانبه کشور یاری رسانند (محمدی و اسحاقی، ۱۳۹۲). اما یکی از انتقاداتی که همواره برسیستم آموزش عالی مطرح می‌شود این است که دانشجویان را چنان‌که باید برای ورود به بازار کار آماده نمی‌کند و این موضوع می‌تواند نشان دهنده کیفیت ضعیف دروندادهای آموزش عالی از جمله محتوا و فرآیندهای یادگیری و بطورکلی برنامه‌های درسی نامناسب باشد که قادر نمی‌باشند نگرش‌ها، دانش و مهارت‌های لازم را در آن‌ها تقویت کنند

(مومنی و همکاران، ۱۳۹۱). نتایج تحقیقات پیشین نظیر حجازی و بذرافشان (۱۳۹۲) و نونهال و رحمتی (۱۳۹۰) مبین این موضوع است که حسابداری مدیریت با نیازهای روز بازار ایران مطابقت ندارد. اما از آنجا که برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در ایران به عنوان یک رشته نوظهور در هشتصد و بیست و پنجمین جلسه مورخ ۱۳۹۱/۱۲/۲۰ به تصویب شورای برنامه ریزی عالی کشور رسیده است و پیرو تصویب این رشته در وزارت علوم، دانشگاه‌ها از سال ۱۳۹۳ اقدام به جذب دانشجو در این رشته نموده‌اند. لذا ضروریست پژوهشی صورت گیرد که نشان دهد این برنامه درسی چقدر توانسته به اهداف مقرر شده از راه‌اندازی این رشته دست یابد. به عبارت دیگر، اگر یک برنامه درسی بخواهد به اهداف و چشم‌اندازهای خود دست پیدا کند باید در سطح مطلوبی از کیفیت قرار داشته باشد. بنابراین تحقیق حاضر به دنبال آن است که با استفاده از الگوی ۹ گانه کلاین (اهداف، محتوا، مواد و منابع آموزشی، فعالیت‌های یادگیری، راهبردهای تدریس، ارزشیابی، گروه بندی، زمان و فضا) به بررسی این موضوع بپردازد که آیا این برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در سطح مطلوبی از کیفیت قرار دارد یا خیر؟

۲- مبانی نظری و مروری بر پیشینه پژوهش

ارزشیابی برنامه درسی، مرحله‌ای در روند ساخت و بازسازی برنامه‌های درسی در نظر گرفته می‌شود که هدف از آن این است که متوجه شویم آیا اهداف برنامه درسی تحصیل شده است یا خیر (وایت، ۱۹۷۱). اما خود برنامه‌درسی از عناصر و مولفه‌هایی تشکیل شده است که هماهنگی مناسب آن‌ها با یکدیگر موفقیت آن برنامه‌درسی را تضمین می‌کند. لذا یکی از معیارهای اصلی ارزیابی کیفیت برنامه‌درسی، بررسی وجود تعادل و سازگاری بین اجزای مختلف یک برنامه‌درسی است (قنودی و سلیمی، ۲۰۱۱)، زیرا این عناصر در هر برنامه درسی به یکدیگر وابسته بوده و از تعامل و تاثیر متقابل برخوردار می‌باشد بطوریکه تغییر در هریک می‌تواند عناصر دیگر را هم تحت تاثیر قرار دهد (فلاح و همکاران، ۱۳۹۳).

در رابطه با تعداد و ماهیت عناصر برنامه‌درسی تا کنون

۲-۱- پیشینه تحقیق

می تن و همکاران (۲۰۰۴) به بررسی برنامه درسی حسابداری مدیریت و فاصله انتظارات بین نظرات مدرسان و شاغلین پرداختند. براساس نتایج این پژوهش، تکنیک‌های سنتی بصورت گسترده تری در مقایسه با تکنیک‌های معاصر توسط شرکت‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد و هر دو گروه اهمیت زیادی برای مهارت‌های کمی، تفکر، حل مسئله و گوش دادن قائل هستند. هوارد و وارویک (۲۰۱۴) با تاکید بر پیشرفت مهارت‌های فارغ التحصیلان رشته حسابداری مدیریت به منظور تسهیل انتقال آن‌ها از محل تحصیل به محل کار به بررسی خلاصه تحقیقات منتشر شده در این زمینه می‌پردازد. نتایج تحقیق ایشان، شکاف آشکاری که بین

یک اجماع نظر کلی وجود ندارد اما فرانسویس کلاین (۱۹۹۱) نه عنصر شامل اهداف، محتوا، راهبردهای یاددهی- یادگیری (تدریس)، مواد و منابع آموزشی، فعالیت‌های یادگیری دانشجویان، زمان آموزش، فضا (مکان) آموزش، گروه‌بندی دانشجویان و ارزشیابی را به عنوان مولفه‌های برنامه درسی معرفی نمود. به دلیل اینکه این دیدگاه نسبت به سایر دیدگاه‌های موجود در این باره تعداد عناصر بیشتری را دربرگرفته و به یکی از معروف ترین برداشت‌های ارائه شده از برنامه درسی تا به امروز تبدیل شده است در تحقیق حاضر، به عنوان چارچوب اصلی بررسی کیفیت برنامه درسی حسابداری مدیریت مورد استفاده قرار گرفته است. جهت درک بهتر هر یک از این عناصر نه گانه تعاریف آنها در نگاره ۱، ارائه شده است.

نگاره ۱. عناصر ۹ گانه برنامه درسی بر اساس دیدگاه فرانسویس کلاین

ردیف	عناصر برنامه درسی	شرح
۱	هدف	درواقع اهداف هر آن چیزی است که در جهت آن تلاش می‌کنیم و قصد داریم در پایان مسیر به آن برسیم (ظهرابی، ۲۰۰۸).
۲	محتوا	منظور از محتوا موضوع، مهارت‌های حرفه‌ای، دانش، قوانین و ایده‌هایی است که باید در طول یک برنامه یا دوره، آموزش داده شوند (آینی، ۲۰۰۶).
۳	راهبردهای تدریس	راهبرد یا روش تدریس به فعالیت‌هایی که مدرسان برای آسان سازی یادگیری دانشجویان انجام می‌دهند گفته می‌شود؛ روش آموزش تنها به آموزش رو در روی تکنفره در کلاسی و سخنرانی اساتید محدود نمی‌باشد بلکه شامل روشهای متنوعی است نظیر فعالیت تیمی، بکارگیری وسایل کمک آموزشی، تدارک حلقه‌های یادگیری و.. (صیف و همکاران، ۱۳۹۸).
۴	مواد و منابع آموزشی	مواد و منابع آموزشی بطور عام و گسترده شامل هر آن چیزی است که یادگیرنده برای یادگیری نیاز دارد و می‌تواند شامل کتاب‌های درسی، یا طیف وسیعی از هر چیزی باشد که برای یادگیرنده فرصت تفحص و تنظیم برنامه را فراهم آورد (خسروی و همکاران، ۱۳۹۱).
۵	فعالیت‌های یادگیری	دانشجویان فقط با نشستن در کلاس و گوش دادن به مدرسان چیز زیادی یاد نمی‌گیرند، بلکه آن‌ها باید در مورد آنچه یاد می‌گیرند صحبت کنند، در مورد آن بنویسند، آن را به تجربیات گذشته ربط دهند و در زندگی روزمره خود به کار گیرند (چیکرینگ و گامون، ۱۹۹۱).
۶	زمان	یکی از مهم ترین عوامل موثر بر یادگیری فراگیران مقدار زمان صرف شده برای فعالیت‌های آموزش-یادگیری در کلاس است؛ مطمئناً کم بودن زمان آموزش و یادگیری می‌تواند باعث کاهش کیفیت و کارایی فعالیت‌های آموزش-یادگیری شود (ظهرابی، ۲۰۰۸).
۷	مکان	مکان به معنای محیط و فضای آموزشی مانند ساختمان‌های آموزشی، تعداد ساختمان‌ها و کلاس ها، کتابخانه، آزمایشگاه و... می‌باشد که نقش مهمی در کیفیت یادگیری دانشجویان دارد.
۸	گروه بندی	یادگیری زمانی تقویت می‌شود که بصورت یک تلاش گروهی باشد تا یک مسابقه انفرادی. چراکه یادگیری خوب، مانند کار خوب، مشارکتی و اجتماعی است، نه رقابتی و منزوی. کار کردن با دیگران اغلب مشارکت در یادگیری را افزایش می‌دهد. به اشتراک گذاشتن ایده‌های خود و پاسخ به اقدامات دیگران تفکر را تقویت می‌کند و درک را عمیق تر می‌کند (چیکرینگ و گامون، ۱۹۹۱).
۹	ارزشیابی	منظور از ارزشیابی اقداماتی است که اساتید در طول ترم برای سنجش توانایی دانشجویان انجام می‌دهند. همچنین ارزشیابی راهکاری است که به منظور تعیین میزان دستیابی یادگیرندگان به اهداف رفتاری یا میزان فراگیری محتوای برنامه، تهیه و طراحی می‌شود (خسروی و همکاران، ۱۳۹۱)

ارشد دانشگاه پیام نور به جز عنصر گروه‌بندی تفاوت معناداری وجود دارد.

پیری و همکاران (۱۳۹۷) در پژوهشی با عنوان " ارزشیابی کیفیت برنامه درسی برنامه درسی رشته تربیت بدنی (فیزیولوژی ورزشی) دوره کارشناسی ارشد ازدید دانشجویان " به این نتیجه رسیدند که در این برنامه درسی، نیازها و انتظارات دانشجویان در زمینه هدف و محتوا در حد متوسط برآورد شده است؛ اما راهبردهای اجرایی (راهبردهای یاددهی- یادگیری، راهبردهای مدیریتی) و راهبردهای ارزشیابی برنامه درسی، نیازها و انتظارات آن‌ها را برآورد نساخته است.

طهماسب و همکاران (۱۳۹۸) در پژوهشی به هدف تعیین کیفیت برنامه‌های درسی جدید دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه‌ریزی درسی بر اساس مدل کانو پرداختند و به این نتیجه رسیدند که بین انتظارات و ادراکات استادان از منطق، هدف ها، محتوا، فعالیت‌های یاددهی و یادگیری، مواد و منابع یادگیری، زمان و مکان یادگیری و ارزشیابی تفاوت وجود دارد.

ب- پژوهش‌هایی که به صورت کلی به ضعف‌ها و کاستی‌های بررسی برنامه درسی رشته حسابداری و حسابداری مدیریت و فاصله انتظارات از این رشته‌ها پرداخته‌اند.

نوروش (۱۳۸۲) در پژوهشی به بررسی فرایند تغییر برنامه درسی دوره کارشناسی حسابداری پرداخت و پیشنهاد یک برنامه درسی نوسازی شده در این خصوص ارائه داد.

بهشتیان (۱۳۸۷) در تحقیق خود به بررسی فاصله بین آموزش حسابداری مدیریت و کاربرد آن در محیط کار پرداخته است. یافته‌های این تحقیق نشان می‌دهد حوزه‌های برنامه ریزی و کنترل و هزینه یابی در هر دو محیط آموزش و کار به یک اندازه مورد توجه قرار گرفته اند. اما در رابطه با ۴ حوزه دیگر (فنون تصمیم‌گیری، اندازه‌گیری عملکرد، حسابداری مدیریت راهبردی و روش‌های مقداری) فاصله قابل توجهی بین کاربرد آن‌ها در محیط آموزش و کار وجود دارد. در محیط آموزش توجه زیادی به فنون تصمیم‌گیری و روش‌های مقداری می‌شود

دیدگاه اساتید و متخصصان در خصوص اهمیت مهارت‌ها و تکنیک‌های حسابداری مدیریت را نشان می‌دهد.

یانگ و همکاران (۲۰۱۸) به این نتیجه رسیدند که فارغ التحصیلان حسابداری برای اینکه توانایی ورود به حرفه را داشته باشند باید آموزش‌هایی منطبق با نیازهای جامعه، همراه با مواردی مانند کارآموزی و تمرین برای شبیه‌سازی روند مالی واقعی شرکت‌های بزرگ دریافت کنند.

اندیولا و همکاران (۲۰۲۰) به بررسی ادغام مهارت‌های فناوری و تحلیل داده در برنامه آموزشی حسابداری پرداختند. نتایج تحقیق ایشان نشان دهنده این موضوع است که باوجود کند بودن سرعت تغییر برنامه آموزشی، اما استاندارد 7a در ارتقای برنامه درسی حسابداری تاثیر مثبت معناداری داشته است. همچنین بزرگترین چالش برای اجرای تغییرات، کمبود منابع و بودجه مناسب می‌باشد.

پژوهش‌های انجام شده مرتبط با موضوع این تحقیق در ایران را می‌توان به ۲ دسته تقسیم کرد:

الف- پژوهش‌های انجام شده در خصوص ارزشیابی برنامه درسی؛ این پژوهش‌ها درخصوص برنامه‌های درسی سایر رشته‌ها (غیر از رشته‌های حسابداری و زیر مجموعه‌هایش) هستند. در ادامه به تشریح نتایج برخی از این پژوهش‌ها پرداخته شده است.

فتحی آذر و همکاران (۱۳۹۲) در پژوهشی با عنوان " ارزشیابی کیفیت برنامه درسی رشته تکنولوژی آموزشی " به این نتیجه رسیدند که اهداف و سرفصل‌های دروس این رشته نیاز به بازنگری دارند و نیز دانشکده‌های علوم تربیتی از نظر امکانات و تجهیزات لازم و نیروی انسانی متخصص برای اجرای اهداف ضعیف هستند. محتوای این رشته از لحاظ منطقی با یکدیگر ارتباط داشته اما از نظر به روز بودن پیشرفت نکرده است و جامعیت لازم را ندارد.

شیرینی و شمسی پاکیده (۱۳۹۴) در پژوهشی با عنوان " ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد علوم تربیتی از دیدگاه استادان، دانشجویان و کارشناسان آموزشی دانشگاه پیام نور " به این نتیجه رسیدند که بین دیدگاه استادان، دانشجویان و کارشناسان آموزشی از بین عناصر برنامه درسی در رشته علوم تربیتی گرایش برنامه‌ریزی درسی دوره کارشناسی

ظرفیت‌های سازمان سنجش شامل ۱۳۵۳ نفر هستند. برای انتخاب نمونه دانشجویی از روش نمونه‌گیری طبقه‌ای از نوع انتساب متناسب بین سه طبقه دانشگاه به شرح ذیل استفاده شده است:

$$300 \times \frac{227}{1353} = 5 \text{ تعداد نمونه دانشجویان و فارغ } 5$$

التحصیلان دانشگاه سراسری

$$300 \times \frac{1090}{1353} = 242 \text{ تعداد نمونه دانشجویان و فارغ } 242$$

التحصیلان موسسات غیر انتفاعی

$$300 \times \frac{36}{1353} = 8 \text{ تعداد نمونه دانشجویان و فارغ } 8$$

التحصیلان دانشگاه آزاد

۲- جامعه آماری مدرسین رشته حسابداری مدیریت در مقطع کارشناسی ارشد در کلیه دانشگاه‌های کشور که برای نمونه‌گیری از روش نمونه‌گیری هدفمند استفاده شده است و تنها اساتیدی مدنظر قرار گرفتند که در رشته حسابداری مدیریت تدریس می‌کنند در نهایت ۳۴۶ پرسشنامه (۳۰۰ مورد توسط دانشجویان و فارغ‌التحصیلان و ۴۶ مورد توسط اساتید) تکمیل و داده‌های آن‌ها با استفاده از نرم‌افزار SPSS و آزمون رتبه‌ای علامت‌دار و پیلکاکسون، مورد تحلیل و بررسی قرار گرفته است.

۴- سوال تحقیق

برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در ایران از نظر هر یک از عناصر هدف، محتوا، راهبردهای تدریس، مواد و منابع آموزشی، فعالیتهای یادگیری، زمان، مکان، گروه‌بندی فراگیران؛ و ارزشیابی با توجه به دیدگاه اساتید و دانشجویان از چه میزان مطلوبیت برخوردار است؟

۵- یافته‌های تحقیق

همانطور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، بیشتر دانشجویان زن با سن زیر ۳۰ سال بودند که با معدل بین ۱۶ تا ۱۷ فارغ‌التحصیل شدند. درمورد اساتید نیز بیشتر اساتید زن با سن ۳۱ تا ۳۵ سال بوده که مرتبه علمی استادیار داشتند. اغلب آنها سابقه کار بین ۶ تا ۱۵ سال داشتند.

که ریشه در دهه ۶۰ دارد و توجه کمتری به مباحث جدیدتر می‌شود.

نونهال نهر و رحمتی قورلو (۱۳۹۰) در پژوهشی به بررسی شکاف بین دیدگاه‌های دانشگاهیان و شاغلین اجرائی حسابداری مدیریت در اولویت بندی مفاهیم و تکنیک‌های آن پرداختند. نتایج این پژوهش بیانگر وجود فاصله بین تئوری و عمل در حسابداری مدیریت در سطح شرکت‌های پذیرفته شده بورس تهران می‌باشد.

حجازی و بذرافشان (۱۳۹۲) به بررسی تناسب محتوای متون حسابداری مدیریت با نیازهای روز با استفاده از متن کاوی متون حسابداری مدیریت پرداختند. ایشان به این نتیجه دست یافتند که یک شکاف بین افراد حرفه و متون حسابداری درخصوص نیازهای دانش‌مدیران ارشد و کارکنان مدیریت آتی وجود دارد و متون حسابداری برای افزایش سودمندیشان در برنامه درسی حسابداری به تجدید نظر اساسی نیاز دارند.

جامعی (۱۳۹۷) در پژوهش خود به این نتیجه رسیدند که محتوای آموزشی برنامه حسابداری برای آماده نمودن دانشجویان جهت انجام وظایفی با مهارت‌های سطوح بالا مانند حسابرسی، طراحی سیستم و تصمیم‌گیری کافی و مناسب نمی‌باشد و تنها برای انجام وظایف ابتدایی حسابداری شرکت‌ها کفایت می‌کند.

همانطور که ملاحظه می‌شود تاکنون پژوهشی در زمینه ارزشیابی کیفیت برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در ایران، انجام نگرفته است. لذا پژوهش حاضر از این لحاظ دارای ارزش افزوده علمی بوده و خلا تحقیقاتی موجود را پوشش می‌دهد.

۳- روش شناسی تحقیق

این تحقیق از لحاظ رویکرد اکتشافی است که برای گردآوری اطلاعات مربوط به کیفیت عناصر برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت از پرسشنامه ذوالفقاری (۱۳۹۵) با ۴۶ گویه طیف لیکرتی ۵ تایی استفاده شده است. جامعه آماری تحقیق حاضر شامل دو جامعه است:

۱- جامعه آماری فارغ‌التحصیلان و دانشجویان از ترم سوم رشته حسابداری مدیریت تا فارغ‌التحصیلان این رشته در دانشگاه‌های سراسر کشور هستند که مطابق اعلام

نگاره ۲. آمار توصیفی متغیرهای دموگرافیک به تفکیک دانشجو و استاد

گروه اساتید				گروه دانشجویان			
متغیر	رده	فراوانی	درصد	متغیر	رده	فراوانی	درصد
سن	بین ۳۱ تا ۳۵ سال	۲۱	۴۵/۷٪	سن	زیر ۳۰ سال	۱۵۸	۵۲/۷٪
	بین ۳۶ تا ۴۰ سال	۱۶	۳۴/۸٪		بین ۳۱ تا ۳۵	۵۸	۱۹/۳٪
	بین ۴۱ تا ۴۵ سال	۵	۱۰/۹٪		بین ۳۶ تا ۴۰	۳۸	۱۲/۷٪
	بالتر از ۴۶ سال	۴	۸/۷٪		بین ۴۱ تا ۴۵	۴۲	۱۴٪
جنس	مرد	۲۷	۵۸/۷٪	جنس	بالتر از ۴۶	۴	۱/۳٪
	زن	۱۹	۴۱/۳٪		مرد	۱۱۱	۳۷٪
سابقه کار	زیر ۵ سال	۱۱	۲۳/۹٪	معدل	زن	۱۸۹	۶۳٪
	۶ تا ۱۵ سال	۳۰	۶۵/۲٪		بین ۱۴ تا ۱۵	۲۸	۹/۳٪
	۱۶ از ۲۵ سال	۵	۱۰/۹٪		بین ۱۵ تا ۱۶	۷۲	۲۴٪
رتبه علمی	مربی	۷	۱۵/۲٪	معدل	بین ۱۶ تا ۱۷	۸۳	۲۷/۷٪
	استادیار	۲۶	۵۶/۵٪		بین ۱۷ تا ۱۸	۵۹	۱۹/۷٪
	دانشیار	۱۳	۲۸/۳٪		بالتر از ۱۸	۵۸	۱۹/۳٪
دانشگاه	ارومیه	۲	۴/۳٪	وضعیت تحصیل	دانشجو	۱۴۰	۴۶/۷٪
	شهید بهشتی	۴	۸/۷٪		فارغ التحصیل	۱۶۰	۵۳/۳٪
	علامه طباطبایی	۳	۶/۵٪	کل	---	۳۰۰	۱۰۰/۰٪
	غیر انتفاعی	۳۲	۶۹/۶٪				
	آزاد	۵	۱۰/۹٪				
سنوات تدریس	زیر ۵ سال	۲۹	۶۳٪				
	بین ۶ تا ۱۵ سال	۱۴	۳۰/۴٪				
	بین ۱۶ تا ۲۵ سال	۳	۶/۵٪				
کل	---	۴۶	۱۰۰/۰٪				

سوال ۱- کدام درس این رشته مفیدتر بوده و به ارتقای دانش دانشجویان کمک بیشتری می‌کند؟

سوال ۲- از نظر شما چه واحدهای درسی بهتر است به این رشته اضافه شود؟

سوال ۳- بنظرتان کدام درس از رشته حسابداری مدیریت بهتر است حذف شود؟ در پاسخ به این سوال هر دو گروه اساتید و دانشجویان خواهان حذف دروس تئوری حسابداری بودند. بررسی‌ها نشان می‌دهد، اکثر دانشگاه‌های جهان هم درس تئوری حسابداری را جزو سرفصل‌های این رشته ندارند و دانشگاه‌های اندکی هستند که درسی به نام "نظریه حسابداری مالی" دارند.

سوال ۴- بنظرتان مهمترین مهارت‌های مورد نیاز برای جهت ورود به حرفه چیست؟ (مختص اساتید)

سوال ۵- پیشنهاد شما برای ارتقای مهارت‌های مورد نیاز برای ورود به حرفه حسابداری مدیریت در قالب

براساس نگاره ۲، از دیدگاه اساتید، در برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت عناصر هدف، فعالیت‌های یادگیری و گروه‌بندی در سطح نامناسب؛ عناصر محتوا، راهبردهای تدریس، زمان، ارزشیابی و مواد و منابع آموزشی در سطح متوسط، و عنصر مکان نیز در سطح مطلوب قرار دارد. همچنین از دیدگاه دانشجویان عناصر گروه بندی و مواد و منابع آموزشی در سطح متوسط و مابقی عناصر (هدف، محتوا، راهبردهای تدریس، فعالیت‌های یادگیری، زمان، مکان و ارزشیابی) در سطح مطلوب قرار دارند.

سایر یافته‌های پژوهش:

همچنین برای تقویت برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت، هفت سوال باز اختیاری از پاسخگویان پرسیده شد که نتایج آن در ادامه آورده شده است:

برنامه‌های آموزشی و در اختیار اساتید دانشگاه چیست؟
 (مختص دانشجویان)

سوال ۶- بهترین راهبردهای تدریسی که می‌تواند باعث بهبود یادگیری شما یا افزایش علاقه‌مندیتان به دروس شود چیست؟ (مختص دانشجویان)

سوال ۷- پیشنهادتان برای ارتقای مهارت‌های مورد نیاز دانشجویان رشته حسابداری مدیریت در قالب برنامه‌های آموزشی و در چارچوب دانشگاه چیست؟ (مختص اساتید)

نگاره ۳. نتایج آزمون رتبه‌ای علامت‌دار ویلکاکسون مربوط به گویه‌های پرسشنامه

ردیف	گویه‌های مربوط به هر عنصر برنامه درسی	پاسخ دهندگان	میانگین	آماره ویلکاکسون	سطح معناداری
۱	بیان صریح و روشن اهداف آموزشی	دانشجو	۳/۴۴	-۷/۳۴	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۹۱	-۰/۷۹	۰/۴۲۳
۲	توانایی برآورد نیازهای مورد انتظار دانشجویان در حیطه‌های دانش، مهارت و نگرش پس از کسب دوره	دانشجو	۳/۴۹	-۷/۳۴	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۶۳	-۳/۴۹	<۰/۰۰۱
۳	قابلیت انعطاف اهداف با نیازهای فرهنگی جامعه	دانشجو	۳/۱۵	-۳/۰۵	۰/۰۰۲
		استاد	۲/۶۷	-۲/۴۶	۰/۰۱۷
۴	قابلیت انعطاف اهداف با نیازهای اقتصادی جامعه	دانشجو	۳/۳۲	-۵/۴۲	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۶۷	-۲/۵۳	۰/۰۱۷
۵	قابلیت انعطاف اهداف با نیازهای آموزشی جامعه	دانشجو	۳/۵۲	-۷/۹۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۵۴	-۳/۷۶	<۰/۰۰۱
۶	تناسب اهداف با نیازهای بازار کار	دانشجو	۳/۸	-۱۰/۸	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۷۶	-۳/۰۵	۰/۰۰۳
۷	تناسب و هماهنگی اهداف واحدهای درسی با اهداف کلی رشته	دانشجو	۳/۲	-۳/۶۴	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۵۲	-۴/۸۹	<۰/۰۰۱
اهداف					
۸	تناسب محتوای دروس با ساختار کلی رشته	دانشجو	۳/۶۸	۲۱۰۲۴/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۳۷	۲۴۰/۰	<۰/۰۰۱
۹	هم‌خوانی و هماهنگی با نظریه‌ها و یافته‌های علمی روز و آخرین دستاوردهای علمی	دانشجو	۳/۲۷	۱۲۳۶۳/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۹۱	۱۲۷/۰	۰/۴۷۸
۱۰	ارتباط منطقی محتوای دروس به یکدیگر	دانشجو	۳/۳۷	۱۳۷۴۰/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۹۳	۲/۰	۰/۳۴۵
۱۱	آمادگی لازم جهت فعالیت‌های حرفه‌ای	دانشجو	۳/۱۴	۱۰۱۱۳/۰	۰/۰۰۶
		استاد	۲/۲	۰/۰	<۰/۰۰۱
۱۲	تناسب حجم محتوا با تعداد واحد دروس	دانشجو	۳/۳۵	۱۱۸۵۰/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۳	۱۸/۰	۱/۰۰۰
۱۳	ارائه مفاهیم اساسی و تخصصی مورد نیاز	دانشجو	۳/۷۶	۲۱۴۵۱/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۰۹	۶۷/۵	۰/۳۰۱
محتوا					
۱۴	پرورش خلاقیت در دانشجویان	دانشجو	۳/۴۷	۲۲۶۲۲/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۹۲	۱۰۳/۰۰	۰/۰۹۶
۱۵	استفاده از روش‌های متنوع تدریس	دانشجو	۳/۳۵	۱۶۳۷۳/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۷۴	۱۳۹/۵	۰/۰۲۹
۱۶	استفاده از مشارکت دانشجویان در تدریس جهت یادگیری فعال	دانشجو	۳/۳۹	۱۴۲۳۶/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۴۸	۳۰۲/۵	۰/۰۳۳

ردیف	گویه‌های مربوط به هر عنصر برنامه درسی	پاسخ دهندگان	میانگین	آماره ویلکاکسون	سطح معناداری
۱۷	تشویق به طرح سوال و پاسخگویی به آن	دانشجو	۳/۵۴	۲۲۰۲۴/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۷۸	۲۲۹/۵	۰/۱۴۲
۱۸	متناسب بودن روش‌های تدریس با محتوای دروس	دانشجو	۳/۰۷	۱۸۲۶۶/۰	۰/۳۷۳
		استاد	۲/۶۱	۷۶/۵	۰/۰۱۰
راهبردهای تدریس					
۱۹	تناسب زمان صرف شده برای تدریس با تعداد دانشجویان	دانشجو	۳/۳۷	۳۰۱۳۱/۰۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۷۵	۲۴۳/۵۰	۰/۱۰۱
		دانشجو	۳/۲۵	۱۷۳۶۲/۵	۰/۰۰۲
۲۰	تناسب زمان با حجم محتوای دروس	استاد	۲/۵۲	۳۸/۰	<۰/۰۰۱
		دانشجو	۳/۲۷	۱۸۷۴۷/۵	<۰/۰۰۱
۲۱	تناسب زمان با نوع واحدهای دروس (پایه ، تخصصی ، اختیاری ، پایان نامه یا سمینارهای آموزش محور)	استاد	۲/۶۷	۱۳/۵	۰/۰۰۶
		دانشجو	۳/۶۳	۱۵۵۸۶/۰	<۰/۰۰۱
۲۲	مناسب بودن زمانبندی کلاس‌ها در طول هفته	استاد	۳/۳۷	۲۰۲/۰	۰/۰۱۱
		دانشجو	۳/۳۲	۱۵۲۲۰/۰	<۰/۰۰۱
۲۳	مناسب بودن زمان (۴ترم) برای کسب تمام دروس ارائه شده	استاد	۳/۴۸	۱۶۰/۵	۰/۰۰۶
		دانشجو	۳/۴۱	۳۱۳۷۹/۵۰	<۰/۰۰۱
زمان					
۲۴	وجود امکانات ، مواد و وسایل کمک آموزشی	دانشجو	۲/۷۴	۹۷۸۰/۰	۰/۰۰۱
		استاد	۳/۲۴	۲۲۰/۰	۰/۰۹۸
۲۵	دسترسی دانشجویان به امکانات کمک آموزشی	دانشجو	۲/۸۲	۱۰۷۹۱/۵	۰/۰۱۸
		استاد	۳/۲۴	۴۹۴/۰	۰/۱۰۵
۲۶	کفایت منابع علمی موجود	دانشجو	۲/۸۹	۹۹۹۷/۰	۰/۰۳۹
		استاد	۳/۲	۴۷۵/۰	۰/۱۸۶
۲۷	معتبر بودن منابع علمی موجود	دانشجو	۳/۱۵	۸۴۹۸/۰	۰/۰۰۷
		استاد	۳/۱۱	۳۲۰/۰	۰/۴۳۷
۲۸	به روز بودن منابع علمی موجود	دانشجو	۳/۱۱	۱۳۰۸۱/۵	۰/۰۸۳
		استاد	۲/۱۵	۳۶/۰	<۰/۰۰۱
مواد و منابع آموزشی					
۲۹	درگیر کردن دانشجو با فرآیندهای حل مساله و فعالیت‌های پژوهشی	دانشجو	۳/۳۸	۱۸۵۷۶/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۱۵	۴/۰	<۰/۰۰۱
۳۰	پرورش توانایی و مهارت‌های تخصصی دانشجویان	دانشجو	۳/۳	۱۵۰۳۹/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۵۴	۰/۰	<۰/۰۰۱
۳۱	تقویت بنیه علمی و تجربی دانشجویان	دانشجو	۳/۴۴	۲۱۷۷۶/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۸	۸۸/۰	۰/۰۹۷
۳۲	توانمندی تبدیل به تجارت یادگیری	دانشجو	۳/۴	۱۸۶۷۴/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۴۸	۰/۰	<۰/۰۰۱
فعالیت‌های یادگیری					
۳۳	تشکیل گروه‌های تحقیق و پژوهش در کلاس	دانشجو	۲/۹۹	۱۲۲۰۰/۵	۰/۸۴۸
		استاد	۲/۰۴	۰/۰	<۰/۰۰۱
۳۴	اهمیت به کار گروهی دانشجویان	دانشجو	۳	۱۲۵۶۲/۰	۰/۶۵۶
		استاد	۲/۳۳	۹۰/۰	<۰/۰۰۱

ردیف	گویه‌های مربوط به هر عنصر برنامه درسی	پاسخ دهندگان	میانگین	آماره ویلکاکسون	سطح معناداری
۳۵	رابطه یادگیری فعال دانشجویان و گروه‌های تحقیق و یادگیری	دانشجو	۳/۲۱	۱۶۴۵۱/۰	۰/۰۱۴
		استاد	۳/۰۴	۲۱۸/۵	۰/۹۹۱
۳۶	تشکیل گروه‌های کلاسی در شبکه‌های اجتماعی	دانشجو	۲/۶۲	۶۱۱۸/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲	۱۳/۵	<۰/۰۰۱
۳۷	برگزاری دوره‌هایی مانند ژورنال کلاب	دانشجو	۳/۱۸	۱۳۶۸۱/۰	۰/۰۳۹
		استاد	۳/۰۷	۳۷۰/۵	۰/۷۶۶
گروه بندی					
۳۸	تناسب مکان و تجهیزات کلاس‌ها با اجرای برنامه‌های درسی و دوره‌های مورد نیاز رشته	دانشجو	۳/۵	۲۳۰۰۱/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۲۲	۲۱۹/۵	۰/۰۹۷
۳۹	مطلوبیت ویژگی‌های فیزیکی (تهویه، نور، صدا و...) دانشکده و کلاس‌ها	دانشجو	۳/۱۸	۱۲۵۵۴/۰	۰/۰۲۲
		استاد	۲/۸۷	۱۳۹/۵	۰/۳۳۰
۴۰	ظرفیت مکان آموزشی برای تشکیل گروه‌های تحقیق و یادگیری	دانشجو	۳/۵۱	۱۴۸۶۱/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۵۴	۵۵۸/۰	<۰/۰۰۱
مکان					
۴۱	تناسب روش‌های ارزشیابی در کلاس با محتوای دروس	دانشجو	۳/۴۳	۲۲۴۰۴/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۹۶	۱۳/۵	۰/۵۳۰
۴۲	تاکید بر توانایی تجزیه و تحلیل مسائل و ارائه راه حلها	دانشجو	۳/۴۹	۱۸۲۰۳/۵	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۸۹	۱۰/۰	۰/۱۱۰
۴۳	تناسب با اهداف از پیش تعیین شده	دانشجو	۳/۳۴	۱۶۷۴۲/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۸۷	۱۳۵/۰	۰/۲۴۵
۴۴	توجه به پژوهش‌ها و تحقیقات فردی دانشجویان	دانشجو	۳/۴۱	۱۵۶۴۲/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۰۴	۶۰/۰	۰/۶۱۸
۴۵	استفاده از ملاک‌های مختلف ارزشیابی مانند مشارکت در فعالیت‌های کلاسی، کنفرانس	دانشجو	۳/۵۶	۱۴۹۶۰/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۷۲	۴۶۳/۰	<۰/۰۰۱
۴۶	ارزشیابی مستمر	دانشجو	۳/۴۴	۱۹۸۵۰/۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۲/۸	۲۲۷/۰	۰/۴۸۱
ارزشیابی					
		دانشجو	۳/۴۴	۳۱۴۷۱/۰۰	<۰/۰۰۱
		استاد	۳/۰۵	۵۹۲/۰۰	۰/۳۹۵

نگاره ۴. رتبه‌بندی میزان مفید بودن دروس رشته حسابداری مدیریت از دیدگاه "اساتید"

رتبه	عنوان درس	فراوانی	درصد فراوانی
۱	حسابداری مدیریت پیشرفته با رویکرد استراتژیک	۲۱	۰/۲۳
۲	سیستم‌های اطلاعات یکپارچه حسابداری مدیریت	۱۸	۰/۲۰
۳	مبانی حسابداری مدیریت	۱۲	۰/۱۳
۴	اقتصاد سنجی	۱۱	۰/۱۲
۵	مدیریت ریسک - ابزارها و سیستم‌ها	۸	۰/۰۹
۶	مدیریت و ارزیابی عملکرد - ابزارها و سیستم‌ها	۶	۰/۰۷
۷	تصمیم‌گیری در مسائل مالی و سرمایه‌گذاری با رویکرد استراتژیک	۵	۰/۰۵
۷=	بررسی مسائل جاری در حسابداری مدیریت	۵	۰/۰۵

نگاره ۵. رتبه‌بندی میزان مفید بودن دروس رشته حسابداری مدیریت از دیدگاه "دانشجویان"

رتبه	عنوان درس	فراوانی	درصد	رتبه	عنوان درس	فراوانی	درصد
۱	مبانی حسابداری مدیریت	۱۵	۰/۲۴	۴	بررسی مسائل جاری در حسابداری مدیریت	۸	۰/۱۳
۲	حسابداری مدیریت پیشرفته با رویکرد استراتژیک	۱۲	۰/۱۹	۵	سیستم‌های اطلاعات یکپارچه حسابداری مدیریت	۶	۰/۱۰
۳	مدیریت ریسک - ابزارها و سیستم‌ها	۱۰	۰/۱۶	۶	مدیریت و ارزیابی عملکرد - ابزارها و سیستم‌ها	۵	۰/۰۸

نگاره ۶. دروسی که بهتر است به رشته حسابداری مدیریت از دید اساتید اضافه شود

ردیف	موضوعات و واحدهایی که باید اضافه شوند	فراوانی	درصد
۱	روش تحقیق و آموزش نرم افزارهای مربوط به تجزیه و تحلیل داده‌ها	۹	۰/۱۷
۲	بررسی بیانیه‌های روز حسابداری مدیریت	۸	۰/۱۵
۳	برگزاری کارگاه‌های عملی برای مثال تدوین سیستم حسابداری بهای تمام شده آزمایشی بصورت عملی برای	۶	۰/۱۱
۴	پژوهش عملیاتی (با تاکید بر تکنیک‌های کمی و کیفی)	۵	۰/۰۹
۵	آموزش و کار با نرم افزارهای کاربردی حسابداری	۴	۰/۰۷
۶	دروس میان رشته مرتبط با صنایع و مدیریت صنعتی مانند مدیریت تولید	۴	۰/۰۷
۶=	کاربرد قوانین و استانداردهای بین المللی تجارت	۳	۰/۰۶
۷	موردکاوی در حسابداری مدیریت	۱	۰/۰۲
۸	واحدهایی در خصوص تدوین و تحلیل سیستم‌های حسابداری مدیریت	۱	۰/۰۲
۸=	تئوری، طراحی و دینامیک سیستم‌ها	۱	۰/۰۲
۸=	تحلیل دینامیک‌های بنگاه اقتصادی	۱	۰/۰۲
۸=	مدیریت هزینه پروژه (با تاکید بر طراحی سیستم‌های هزینه یابی پروژه)	۱	۰/۰۲

نگاره ۷. فراوانی دروسی که بهتر است به رشته حسابداری مدیریت از دید دانشجویان اضافه شود

ردیف	نام درس	فراوانی	درصد	ردیف	نام درس	فراوانی	درصد
۱	مقالات روز مجلات معتبر دنیا	۲۱	۰/۲۳	۶	اصول تجارت بین الملل	۵	۰/۰۵
۲	واحدهای عملی	۱۷	۰/۱۸	۷	آشنایی با مهارت‌های مدیریتی	۵	۰/۰۵
۳	دروس افته کاوی	۱۵	۰/۱۶	۸	کاربرد رایانه در حسابداری مدیریت	۴	۰/۰۴
۴	تجزیه و تحلیل صورت‌های مالی	۱۲	۰/۱۳	۹	آشنایی با بازار سرمایه	۳	۰/۰۳
۵	زبان تخصصی	۹	۰/۱۰	۱۰	روانشناسی مدیریت	۱	۰/۰۱

نگاره ۸. دروس رشته حسابداری مدیریت که از دید اساتید و دانشجویان بهتر است حذف شوند

دیدگاه دانشجویان				دیدگاه اساتید			
ردیف	درس	فراوانی	درصد	ردیف	درس	فراوانی	درصد
۱	تئوری حسابداری	۹	۰/۳۶	۱	تئوری حسابداری	۱۲	۰/۴۶
۲	حسابرسی عمومی	۷	۰/۲۸	۲	حسابرسی عمومی	۷	۰/۲۷
۳	حاکمیت شرکتی	۵	۰/۲۰	۳	حاکمیت شرکتی	۵	۰/۱۹
۴	استانداردهای بین المللی	۴	۰/۱۶	۴	اقتصاد سنجی	۲	۰/۰۸

نگاره ۹. مهمترین مهارت‌های مورد نیاز برای دانش آموختگان متقاضی کار حرفه ای از دید اساتید

ردیف	عنوان مهارت‌ها	فراوانی	درصد	ردیف	عنوان مهارت‌ها	فراوانی	درصد
۱	حل مسئله	۱۰	۰/۲۸	۶	تسلط بر استانداردهای حسابداری	۲	۰/۰۶
۲	تجزیه و تحلیل آماری	۶	۰/۱۷	=۶	درک فرایند اجرای کار در شرکت‌ها و انطباق آن با دانش روز	۲	۰/۰۶
۳	قدرت تحلیل و تفکر	۵	۰/۱۴	۷	نرم افزارهای مرتبط با این رشته	۱	۰/۰۳
۴	آشنایی با قوانین مالیات، کار و تامین اجتماعی	۴	۰/۱۱	=۷	داده کاوی در حسابداری مدیریت	۱	۰/۰۳
۵	تحلیل صورت‌های مالی	۳	۰/۰۸	=۷	بهایابی با تکنیک‌های جدید	۱	۰/۰۳

نگاره ۱۰. اولویت بندی دانشجویان از روش‌های ارتقای مهارت‌های مورد نیاز برای ورود به حرفه

ردیف	روش‌های پیشنهادی ارتقای مهارت‌های مورد نیاز برای ورود به حرفه	فراوانی	درصد
۱	توجه بیشتر به سطح عملی تا مباحث فرار و متعدد تئوری	۱۶	۰/۱۹
۲	برگزاری دوره‌های زبان تخصصی و فن ترجمه تخصصی برای دانشجویان متقاضی	۱۴	۰/۱۶
۳	برگزاری دوره‌های ژورنال کلاب (بررسی مقالات معتبر و بروز)	۱۱	۰/۱۳
۴	برگزار کردن کلاس‌های آموزش نرم افزار در سایت دانشکده	۱۰	۰/۱۲
۵	افزایش ارتباط و پاسخگویی اساتید با دانشجویان از طریق تشکیل گروه‌های مجازی	۹	۰/۱۰
۶	ایجاد واحد کارآموزی	۸	۰/۰۹
۷	ارتباط دانشگاه با صنعت جهت ارتقای سطح و دانش عملی دانشجویان	۷	۰/۰۸
۸	سمت دهی به برنامه آموزشی با تمرکز بیشتر بر آموزش و نهادینه کردن تکنیک‌هایی که در بازار کارایی	۵	۰/۰۶
۹	برگزاری امتحان دروس عملی باید بصورت عملی باشد مانند سیستم اطلاعاتی	۳	۰/۰۳
۱۰	توجه به مسائل روز دنیا و جایگاه تکنولوژی در محیط آموزش و کار	۲	۰/۰۲
۱۱	بررسی چالش‌های حسابداری مدیریت در ایران و ارائه پیشنهادات و راه حل ها	۱	۰/۰۱

نگاره ۱۱. توزیع فراوانی پاسخ دانشجویان در خصوص بهترین راهبردهای تدریس

ردیف	راهبردهای تدریس مفید در بهبود یادگیری و افزایش علاقه‌مندی دانشجویان	فراوانی	درصد
۱	تدریس در محیط‌های عملی مانند سایت‌ها و بازدید از خط تولید صنایع مختلف	۱۶	۰/۲۵
۲	گروه بندی در کلاس و مشارکت دانشجویان با یکدیگر در حل مسائل	۱۵	۰/۲۳
۳	مشارکت در تدریس (کنفرانس کلاسی)	۱۲	۰/۱۹
۴	ایجاد گروه در فضای مجازی جهت بحث تبادل نظر و رفع اشکال	۸	۰/۱۳
۵	صحبت و به اشتراک گذاری تجربیات کاری اساتید و چالش‌های موجود	۶	۰/۰۹
۶	طرح مباحث چالشی و شرکت دادن دانشجویان در آن	۴	۰/۰۶
۷	صمیمیت و تعامل بیشتر اساتید با دانشجویان	۳	۰/۰۵

نگاره ۱۲. روش‌های ارتقای مهارت‌های مورد نیاز دانشجویان رشته حسابداری مدیریت از دید اساتید

ردیف	پیشنهاداتی جهت ارتقای مهارت‌های مورد نیاز دانشجویان	فراوانی	درصد فراوانی
۱	ارتباط با صنعت و همگام شدن با تولید	۱۷	۰/۲۵
۲	برگزاری سمینارهای مرتبط با رشته	۱۲	۰/۱۷
۳	کم کردن سخنرانی‌های تک نفره در کلاس و مشارکت دادن بیشتر دانشجویان	۱۰	۰/۱۴
۴	گروه بندی دانشجویان و مشارکت و تعامل با آن‌ها هنگام تدریس	۹	۰/۱۳
۵	دعوت از شاغلین باتجربه حسابداری مدیریت شرکت‌های معتبر در کلاس درس و تبادل نظر دانشجویان و اساتید با آن‌ها	۷	۰/۱۰
۶	آموزش و آگاهی اساتید در زمینه روش‌های نوین تدریس	۵	۰/۰۷
۷	تصحیح سرفصل درسی و اضافه کردن دروس عملی و کاربردی	۴	۰/۰۶
۸	اختصاص بخشی از نمره به مقالاتی که دانشجویان مطالعه و بررسی نموده اند.	۳	۰/۰۴
۹	تغییر روش ارزیابی دانشجویان از روش کتبی سنتی به ارزیابی مستمر با بررسی قدرت تحلیل و تفکر آنها در موقعیت‌های مختلف	۲	۰/۰۳

۶- بحث و نتیجه گیری

ارزشیابی برنامه درسی، به ۲ دسته ارزشیابی کیفیت درونی و بیرونی تقسیم می‌شود در ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی، مشخص می‌شود که هر یک از اجزا و عناصر برنامه درسی با توجه به شرایط یادگیرنده و امکانات و محدودیت‌ها، تا چه اندازه تناسب و قابلیت اجرا داشته است. در ارزشیابی بیرونی به آثار و پیامدهای برنامه درسی توجه می‌شود. ارزشیابی بیرونی پس از ارزشیابی درونی انجام می‌شود. این پژوهش به دنبال ارزیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در ایران با کمک عناصر ۹ گانه کلاین (۱۹۹۱) بوده است. در ادامه نتایج تحقیق برای عناصر ۹ گانه برنامه درسی حسابداری مدیریت به تفکیک مورد بحث قرار می‌گیرد.

۱- عنصر هدف: نتایج تحقیق حاضر نشان می‌دهد که عنصر هدف در برنامه درسی حسابداری مدیریت از منظر دانشجویان در سطح مطلوب و از دید اساتید در سطح نامطلوب قرار دارد و توانایی برآورده ساختن نیازهای مورد انتظار در حیطه‌های دانش، مهارت، نگرش و نیز نیازهای فرهنگی، اقتصادی و آموزشی جامعه و بازار کار را ندارد. این نتایج با یافته‌های تحقیق رفیعی و صفرزاده (۱۳۹۰) که بازنگری در اهداف واحد درسی حسابداری مدیریت را ضروری دانسته اند، همخوانی دارد.

۲- عنصر محتوا: کیفیت عنصر محتوا در برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت با توجه به دیدگاه دانشجویان در سطح مطلوب و از دید اساتید در سطح متوسط قرار دارد. از نظر اساتید رشته، محتوای دروس از آخرین دستاوردهای علمی دنیا دور است و محتوای دروس از سطح مطلوب فاصله دارد. این یافته‌ها، همراستا با تحقیق حجازی و بذرافشان (۱۳۹۲) که بیان می‌دارد متون حسابداری برای افزایش

سودمندی‌شان در برنامه درسی حسابداری ممکن است به تجدیدنظر اساسی نیاز داشته باشند تا بتوانند نیازهای جاری حرفه را منعکس کنند است. همچنین نوروش (۱۳۸۲) در پژوهش خود یادآور می‌شود که بسیاری از مطالب برنامه درسی در ایران از کشورهای توسعه یافته غرب اقتباس گردیده است و برای دستیابی به برنامه

درسی موثر به تغییر بنیادی در مسیر فعلی برنامه درسی و آموزش دانش و مهارت‌های لازم برای طراحی و اجرای سیستم‌های حسابداری باید تاکید فراوان شود.

۳- عنصر راهبردهای تدریس: این عنصر از دید دانشجویان در سطح مطلوب و از منظر اساتید در سطح متوسط قرار دارد. نتایج این بخش از پژوهش همراستا با یافته‌های تحقیق بهشتیان (۱۳۸۷)، تحت این موضوع که در محیط آموزشی کنونی توجه زیادی به روش‌های مقداری و فنون تصمیم‌گیری می‌شود. در حالیکه به مباحث جدیدتر توجه کمتری می‌شود همخوانی دارد. همچنین مطابق پژوهش لولا و همکاران (۲۰۰۳) برای بهبود راهبردهای تدریس پیشنهاد می‌شود بحث‌ها و سمینارهایی در مورد آموزش دوره‌های حسابداری مدیریت برای مدرسین وجود داشته باشد زیرا دانستن آنچه در سایر نقاط جهان رخ می‌دهد می‌تواند به بهبود سیستم‌های آموزش دانشجویان کمک کند. همچنین می‌توان از نتیجه تحقیق رفیعی و صفرزاده (۱۳۹۰) نیز برای بهبود وضع حاضر استفاده نمود که در آن استفاده از روش‌های تدریس ساختارگرا و کنکاشی برای دروس حسابداری مدیریت جهت پرورش توانایی‌های دانشجویان پیشنهاد شده است تا مشکل نامناسب بودن برون‌داد دانشگاه‌های حسابداری برای ایفای نقش حسابدار مدیریت در سازمان‌ها را کاهش دهد.

۴- عنصر فعالیت‌های یادگیری: این عنصر از دید دانشجویان در سطح مطلوب و از دید اساتید در سطح نامطلوب قرار دارد. مطابق یافته‌های تحقیق ونگ و کو (۲۰۲۰) و نیز سیلبرمن (۱۹۹۶) جهت بهبود وضعیت عنصر فعالیت‌های یادگیری می‌توان از روش‌های یادگیری فعال استفاده نمود چراکه در این رویکرد دانش آموزان به جای کسب دانش، مفهوم سازی می‌کنند و به جای حفظ کردن مطالب به تحلیل می‌پردازند از روش‌های متنوع یادگیری استفاده کرد.

۵- عنصر مواد و منابع: این عنصر از نظر دانشجویان و نیز اساتید در سطح متوسط قرار دارد منابع علمی موجود از نظر کفایت و به روز بودن با سطح مطلوب فاصله دارد. این یافته‌ها همراستا با بخشی از پژوهش حجازی و بذرافشان (۱۳۹۲) می‌باشد که در آن اذعان می‌شود لازم

در پایان لازم به ذکر است، تحقیق حاضر به ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته حسابداری مدیریت در ایران پرداخته است، در تحقیقات آتی می‌توان کیفیت بیرونی برنامه درسی رشته حسابداری و انواع گرایش‌های آن را مورد بررسی قرار داد.

فهرست منابع

- * بهشتیان، اشرف (۱۳۸۷). فاصله بین آموزش حسابداری مدیریت و کاربرد آن در محیط کار. *مجله حسابدار*، شماره ۲۰۱، صص ۴۳-۴۰.
- * پیری، موسی؛ اسدیان، سیروس و درخشانی، سوران (۱۳۹۷)، ارزشیابی کیفیت برنامه درسی رشته تربیت بدنی (فیزیولوژی ورزشی) دوره کارشناسی ارشد از دیدگاه دانشجویان، *پژوهشنامه فیزیولوژی ورزشی کاربردی*، پیاپی ۲۷، صص ۷۷-۸۵.
- * جامعی، رضا (۱۳۹۷). بررسی تناسب محتوا و شیوه‌های آموزش حسابداری (کارشناسی ارشد) با مهارت‌های مورد نیاز بازار کار: از دیدگاه دانشجویان، اساتید دانشگاه و اعضای جامعه حسابداران رسمی ایران. *فصلنامه تدریس پژوهی*، سال ششم، شماره سوم، صص ۱۶-۱.
- * حجازی، رضوان و بذرافشان، آمنه (۱۳۹۲). بررسی تناسب محتوای متون حسابداری مدیریت با نیازهای روز با استفاده از متن کاوی متون حسابداری مدیریت. *مطالعات حسابداری و حسابرسی*، شماره چهارم، صص ۹۷-۷۸.
- * خسروی، رحمت اله؛ فتحی واجارگاه، کورش و آشتیانی، ملیحه (۱۳۹۱). آسیب شناسی برنامه درسی مهارت های زندگی نظری در نظام آموزش متوسطه نظری. *دوفصلنامه علمی - پژوهشی دانشگاه شاهد*، سال بیست و یکم - دوره جدید، شماره ۴، صص ۱۸-۱.
- * ذوالفقاری، زهرا (۱۳۹۵). ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته کارشناسی علوم اجتماعی گرایش پژوهشگری اجتماعی از دید دانشجویان و اعضای هیات علمی دانشگاه‌های دولتی شهر تهران در سال تحصیلی ۹۴-

است متون حسابداری که بتواند نیازهای حرفه را منعکس کند نوشته شود و به‌عنوان یک منبع برای دانشجو و استاد مورد استفاده قرار بگیرد همچنین با نتایج تحقیق لولا و همکاران (۲۰۱۷) که در آن بیان می‌شود در بسیاری از دانشگاه‌ها، اساتید همان موضوعات بیست سال گذشته را با استفاده از همان روش آموزشی که داشته‌اند، بدون تفکر بیشتر به ارتباط آن‌ها در فضای کسب‌وکار معاصر، ارائه می‌کنند همخوانی دارد.

۶- عنصر گروه‌بندی: این عنصر از دانشجویان در سطح متوسط و از دید اساتید در سطح نامطلوب قرار دارد. از این رو می‌توان اظهار نمود که ضروریست با توجه به نتایج تحقیق نحاس و همکاران (۱۳۹۹)، در برنامه درسی به تکتیک‌های نوین یادگیری از جمله یادگیری مبتنی بر تیم توجه شود.

۷- عنصر مکان: این عنصر از نظر دانشجویان و اساتید در سطح مطلوب قرار دارد. مکان و تجهیزات و ظرفیت کلاس‌های درس این رشته با اجرای برنامه‌های درسی این رشته تناسب دارد، اما ویژگی‌های فیزیکی دانشکده و کلاس‌ها مانند نور، تهویه و صدا در حد متوسط است.

۸- عنصر زمان: کیفیت این عنصر از دید دانشجویان در سطح مطلوب و از دید اساتید در سطح متوسط قرار دارد. اساتید معتقدند زمان صرف شده برای تدریس با تعداد دانشجویان، حجم محتوای دروس و نوع واحدهای درسی، کم و نامتناسب است.

۹- عنصر ارزشیابی: این عنصر از دید دانشجویان در سطح مطلوب و از دید اساتید در سطح متوسط قرار دارد. در برنامه درسی فعلی حسابداری مدیریت در خصوص روش ارزشیابی دروس سکوت شده و این نقطه ضعف برنامه از دید اساتید است. لذا پیشنهاد می‌شود با در نظر گرفتن روش‌های نوین ارزشیابی در برنامه درسی، مشکلات موجود کاهش دهد. در این باره نتایج پژوهش کمیلی و رضایی (۱۳۸۰)، نشان از آن دارد که با وجود اینکه اساتید عمدتاً ارزشیابی مرحله ای را مورد استفاده قرار می‌دهند اما مهمترین ملاک ارزشیابی را امتحان پایان ترم می‌دانند. لذا تجدید نظر در روش‌های ارزشیابی و توجه به روش‌های نوین ارزشیابی می‌تواند مشکلات موجود را کاهش دهد.

۹۵. پایان نامه کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی، دانشکده علوم انسانی، دانشگاه شاهد.
- * رفیعی، افسانه و صفرزاده، محمدحسین (۱۳۹۰). بازطراحی آموزش حسابداری مدیریت. *مجله حسابر، شماره پنجاه و سوم، صص ۹۸-۹۰.*
- * شبیری، سید محمد و شمسی پاکباده، سیده زهرا. (۱۳۹۴). ارزشیابی کیفیت درونی برنامه درسی رشته کارشناسی ارشد علوم تربیتی از دیدگاه استادان، دانشجویان و کارشناسان آموزشی دانشگاه پیام نور، پژوهش در یادگیری آموزشگاهی و مجازی، ۳ (۹)، صص ۸۳-۹۴.
- * شفیع، ناهید (۱۳۸۶)، ارزیابی کیفیت برنامه درسی دانشگاهی (مورد برنامه درسی آموزش بزرگسالان)، *مطالعات برنامه درسی سال دوم تابستان ۱۳۸۶ شماره ۵، صص ۱-۲۶.*
- * صیف، محمد حسن؛ طالبی، سعید و مظلومیان، سعید (۱۳۹۸). *اصول برنامه ریزی درسی (رشته علوم تربیتی)*. ناشر: دانشگاه پیام نور.
- * طهماسب زاده شیخلا، داود؛ حسین نیا، مهین؛ عظیمی آقبلاغ، فاطمه و سیدی نظرلو، سید طاهر. (۱۳۹۸). ارزشیابی کیفیت برنامه درسی دوره کارشناسی ارشد رشته برنامه ریزی درسی براساس مدل کانو، *مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، پیاپی ۲۸، صص ۷۵-۱۰۶.*
- * فتحی آذر، اسکندر؛ بدری گرگری، رحیم و قهرمانزاده کوچکی، فرحناز. (۱۳۹۱). ارزیابی کیفیت برنامه درسی رشته تکنولوژی آموزشی، *مطالعات اندازه گیری و ارزشیابی آموزشی، ۱ (۱)، صص ۹-۳۱.*
- * فلاح، وحید؛ یوسفی، رضا؛ ضامنی، فرشیده و قنبری جلودار، جلال (۱۳۹۳). مطالعه تطبیقی برنامه درسی دکتری رشته مدیریت آموزشی ایران و مقایسه آن با دانشگاه‌های آمریکا و کانادا. *تحقیقات مدیریت آموزشی، سال نوزدهم، شماره سوم، صص ۲۰۷-۱۸۵.*
- * کمیلی، غلامرضا و رضایی، قربانعلی (۱۳۸۰). نحوه ارزشیابی دانشجویان توسط اعضای هیات علمی علوم پایه دانشگاه علوم پزشکی زاهدان. *مجله ایرانی آموزش در علوم پزشکی، سال چهارم، صص ۵۳-۴۹.*
- * نوروش، ایرج (۱۳۸۲). بررسی فرایند تغییر برنامه درسی و پیشنهاد یک برنامه درسی نو سازی شده برای دوره کارشناسی رشته حسابداری. *بررسی‌های حسابداری و حسابرسی، سال دهم، شماره سی و دوم، صص ۴۲-۲۱.*
- * نحاس، کاظم، کرمی، غلامرضا، حجازی، رضوان، خواجوی، شکراله. (۱۳۹۹). بررسی تأثیر یادگیری مبتنی بر تیم (TBL)، بر یادگیری حسابداری، *تحقیقات حسابداری و حسابرسی، ۱۲ (۴۵)، صص ۵۵-۷۰.*
- * نونهال نهر، علی اکبر و رحمتی قورلو، منوچهر (۱۳۹۰). بررسی شکاف بین دیدگاه‌های دانشگاهیان و شاغلین اجرائی حسابداری مدیریت در اولویت بندی مفاهیم و تکنیک‌های آن. *مجله مدیریت حسابداری، سال چهارم، شماره هشتم، صص ۱۲۲-۱۰۳.*
- * Ahadiat, N. (2008). In Search of Practice-Based Topics for Management Accounting Education, *management accounting quarterly*, 9 (4), pp: 42-54.
- * Andiola, L., Masters, E., Norman, C. (2020). Integrating technology and data analytic skills into the accounting curriculum: Accounting department leaders' experiences and insights, *Journal of Accounting Education*, PP: 1-18.
- * Ayeni, P. (2006). Curriculum development for Developing Countries. Department of Surveying University of Lago, PP: 227-234.
- * Ains worth, P. (2001). Changes in accounting curricula: discussion and design, *Accounting Education*, 10 (3), pp: 279-297.
- * Chickering, A., & Gamson, Z. (1991). Appendix A: Seven principles for good practice in undergraduate education. *New directions for teaching and learning*, 1991 (47), PP: 63-69. DOI: 1002/10/tl.37219914708
- * Ghonoodi, A., & Salimi, L. (2011). The study of elements of curriculum in smart schools. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 28. PP: 68 – 71.
- * Howard, A., Warwick, J. (2014). Exploring the curriculum gap: Some thoughts on management accounting education and curriculum design. *MSOR Connections*, Vol 13, Issue 2, PP: 51-60.
- * Johnson, H. T., & Kaplan, R. S. (1986). *Relevance lost: The rise and fall of management accounting*. Boston: Harvard Business School Press.

- * Lola, O., ThankGod, O., & Philip, A. (2017). Management accounting curriculum and contemporary business environment: A study of selected tertiary institutions in Nigeria. *International Journal of Economics, Commerce and Management*, 7 (7), PP: 421-429.
- * Mei Tan, L., B. Fowler, M., & Hawkes, L. (2004). Management accounting curricula: striking a balance between the views of educators and practitioners, *Accounting Education* 13 (1), pp: 51-67
- * White, J. (1971). The Concept of Curriculum Evaluation, *Journal of Curriculum Studies*, 3 (2), PP: 101-112.
- * Wong, S., Koh, L. (2020). A review of the active learning curriculum in Management Accounting using the Felder and Soloman's Index of Learning Styles (ILS). Institutional knowledge at Singapore Management University.
- * Yang, L. H., Zhang, C., & Liang, X. T. (2018). Research on Reform and Innovation of Accounting Manual Training. *Advances in Economics, Business and Management Research (AEBMR)*, volume 60, PP: 338-342.
- * Zohrabi, M. (2008). Researching into Curriculum Components. *Pan-Pacific Association of Applied Linguistics*, 12 (2), PP: 49-69.

The Internal Quality Evaluation of Management Accounting Curriculum in Iran: The perspective of students and Professors

Zahra Dianti Deilami*¹
Marjan Babaei Bidhandi ²
Hossein Abbasian ³

Abstract

The aim of this study is to evaluate the internal quality of management accounting curriculum in Iran using the nine elements of the curriculum in the Francis Klein Pattern (1991). The statistical sample of this research include 300 students of at least the third semester of management accounting who have been selected by proportional assignment in stratified sampling and 46 teachers of management accounting who have been selected purposefully. The results show that from the perspective of professors, curriculum objectives, learning activities and grouping are at an undesirable level; but the elements of content, teaching strategies, time, evaluation and educational materials and resources are at a moderate level and the element of place is at a desirable level. From the students' point of view, the elements of grouping and educational materials and resources are at the intermediate level and the rest of the elements are at the desired level.

Keywords: Internal Evaluation, Curriculum, Qualitative evaluation, Management accounting.

---

¹ Associate Professor of accounting, Faculty of financial sciences, Kharazmi University, Tehran, Iran. (Corresponding Author): dianati@khu.ac.ir

² M.A Student of accounting, financial faculty of Kharazmi University, Tehran, Iran. (marjan.babayee72@gmail.com)

³ Assistant Professor of Educational Management, Faculty of management, Kharazmi University, Tehran, Iran. (h_abbasian@khu.ac.ir)